

Werkprogramma 2022 – 2024 Ontwerp Jaarplan 2023

www.nationaalgroenfonds.nl

twitter.com/groenfonds

www.linkedin.com/company/nationaal-groenfonds

*Het Nederland van morgen heeft groene doeners nodig om ecologie en economie te verbinden.
Iedereen met een vernieuwend plan daarvoor moet toegang hebben tot geld.*

Wij regelen dat. Samen.

Werkprogramma 2022 - 2024

Jaarplan 2023

Dit Werkprogramma is het 27^e programma van het Nationaal Groenfonds sinds de oprichting in 1994. Hierin geven we aan welke ontwikkelingen we zien binnen onze werkvelden en hoe wij onze kennis en kunde gaan inzetten om een zo groot mogelijk impact te realiseren. Wij doen dit zoals altijd in samenspraak met het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Dit Werkprogramma beslaat de planperiode 2022-2024, in Deel III van dit Werkprogramma is het Jaarplan 2023 opgenomen, waarin we aangeven welke concrete activiteiten we gaan uitvoeren met een bijbehorende begroting.

Het Ontwerp Werkprogramma is, zoals ieder jaar, samen met de ontwerp Begroting conform de uitvoeringsovereenkomst 2002 in het najaar voorgelegd aan het ministerie van LNV. Met inachtneming van de reactie van het ministerie van LNV stelt het bestuur van het Groenfonds het Werkprogramma en de Begroting jaarlijks definitief vast.

Dit ontwerp Werkprogramma is door het Managementteam van het Nationaal Groenfonds vastgesteld in zijn vergadering van 10 november 2022.

Leeswijzer

In dit Ontwerp Werkprogramma zijn de wijzigingen ten opzichte van vorig jaar beperkt. In Deel III, het Jaarplan 2023, zijn met een korte kadertekst met toelichting de belangrijkste aanpassingen ten opzichte van voorgaande jaren weergegeven.

Deel I van dit Werkprogramma geeft een zelfstandig leesbare samenvatting weer van de strategie van het Groenfonds en de voor 2023 belangrijkste opgaven.

Deel II van dit Werkprogramma geeft een nadere onderbouwing en toelichting op de verschillende keuzes.

- Hoofdstuk 1 memoreert de statutaire doelstelling en de missie, visie en ambitie van het Groenfonds en geeft de kernactiviteiten weer.
- Hoofdstuk 2 geeft de blik op de toekomst.
- Hoofdstuk 3 beschrijft de marktanalyse, risk-appetite en investeringsstrategie van het Groenfonds.
- Hoofdstuk 4 geeft een kijkje in de keuken van de Groenfondsorganisatie.

Deel III van dit Werkprogramma beschrijft het jaarplan voor 2023

- In hoofdstuk 5 worden de speerpunten en activiteiten voor 2023 beschreven.
- Hoofdstuk 6 beschrijft ten slotte de maatschappelijke impact van het Groenfonds.

Separaat aan dit Werkprogramma is een **Begroting voor 2023** opgesteld, waarin de financiële uitwerking van dit Werkprogramma en een doorkijk tot en met 2025 is opgenomen. De acties uit het Jaarplan 2023 worden binnen de Groenfondsorganisatie doorvertaald naar concrete plannen per werkstroom, zoals doelgroepplannen voor de onze financieringsspecialisten, een communicatieplan, een IT-jaarplan e.d.

Verspreiding Werkprogramma en Begroting

- Bestuur Nationaal Groenfonds
- pSG Ministerie van LNV (mede namens het IPO)
- Werknemers Nationaal Groenfonds

Inhoud

Werkprogramma 2022 - 2024	2
<i>Leeswijzer</i>	2
<i>Verspreiding Werkprogramma en begroting</i>	3
DEEL 1 SAMENVATTING: HET GROENFONDS IN VOGELVLUCHT	3
1. <i>Meerwaarde van het Nationaal Groenfonds</i>	3
2. <i>Een helder doel voor ogen</i>	3
3. <i>Flinke stappen zetten in 2023</i>	5
DEEL 2 WERKPROGRAMMA 2022 – 2024	8
1. Doelstelling, missie en visie en kernactiviteiten Nationaal Groenfonds	8
1.1 Ambitie, missie en visie	8
1.2 Kernactiviteiten	10
2. Blik op de toekomst	10
2.1 Strategische uitgangspunten	11
2.2 Relatie met onze stakeholders	11
3. Marktontwikkelingen en risico's	13
3.1 Risicoanalyse en -profiel	13
4. Kijkje in de keuken	14
4.1 Doorlopend in beweging, maar met beleid	14
4.2 Kerncompetenties; wat heeft de organisatie te bieden?	15
DEEL 3 JAARPLAN 2023	16
Wat gaan we binnen onze ambities in 2023 oppakken?	16
5. Marktbenadering	16
6. Productiedoelstellingen	20
6.1 Klimaatfonds	21
6.2 Investeringsfonds Duurzame Landbouw	22
6.3 Uitbreiden van fondsmanagement	22
6.4 Verkenning	22
7. Wat levert dat aan maatschappelijke meerwaarde?	23
7.1 Maatschappelijke waarde in de interne bedrijfsvoering	23
7.2 Maatschappelijke waarde door impact financieren	23
7.3 Onze ambities voor 2023	23
BIJLAGE	25
SWOT analyse	26

DEEL 1

VANDAAG INVESTEREN IN MORGEN

Executive summary

1. Meerwaarde van het Nationaal Groenfonds

Het Nederland van morgen heeft groene doeners nodig om ecologie en economie te verbinden. Iedereen met een vernieuwend plan daarvoor moet toegang hebben tot geld. Wij regelen dat. Samen.

Vandaag investeren in het Nederland van morgen - financieren met lef

Om het Nederland van morgen leefbaar te houden, staan we als samenleving voor grote uitdagingen op het gebied van klimaat, ruimtegebruik en biodiversiteit. Dat er snel iets moet gebeuren, is voor vrijwel iedereen duidelijk. Alleen; hoe kan het dan dat zo veel plannen van 'groene doeners' onvoldoende van de grond komen? Het probleem is vaak de financiering. Deze projecten vragen om een financier met visie en lef die wel de stap vooruit wil zetten. Het Nationaal Groenfonds pakt die rol en financiert deze projecten wel. Zo levert het Groenfonds met zijn financieringen een unieke en belangrijke bijdrage aan gezonde ecosystemen, een echt circulaire economie en veerkrachtige natuur.

Vernieuwing van onderaf

Het Groenfonds financiert duurzame en innovatieve projecten die bij de reguliere banken niet of beperkt terecht kunnen. Projecten die de stap willen, of moeten maken, naar een nieuw verdienmodel of met zulke innovatieve ideeën en technieken werken, dat ze niet passen in de interne kaders van reguliere financiers. Bij het Groenfonds geloven we in vernieuwing van onderaf. Het Groenfonds is bereid om extra risico te nemen om de successen van morgen een kans te geven. Daardoor krijgen we ook andere kapitaalverstrekkingen mee om samen een project te financieren. Het Groenfonds financiert dan het eerste puzzelstukje.

Focus op impact

Om de groene leefbaarheid en de biodiversiteit in Nederland te versterken, moeten we investeren in de basis: de kwaliteit van bodem, water en lucht. Er ligt een grote transitieopgave voor ons, en beperkte middelen betekent keuzes maken. Onze focus moet hierbij liggen op projecten die blijvende positieve impact hebben op onze groene leefomgeving. Want wat heeft het voor zin om natuur aan te leggen als de aarde sterk opwarmt, het grondwater wordt vervuild of we met z'n allen te veel stikstof blijven uitstoten? Dat is dweilen met de kraan wijd open. Het Nederland van morgen vraagt om een fundamentele verandering in denken én handelen. Een passende financiering is en blijft hierbij essentieel voor het succes en daarmee is het Groenfonds meer nodig dan ooit.

2. Een helder doel voor ogen

De komende jaren willen wij onze rol als impactfinancier flink uitbreiden. Er is een duidelijk momentum waarin meer dan ooit aandacht is voor verduurzaming van Nederland, zeker binnen de thema's waarbinnen het Groenfonds actief is.

Beleid LNV is onze routekaart

De landbouw staat voor een grote omslag naar een sluitende kringloop, een andere benadering van de voedselketen en meer aandacht voor de ecosystemen. Deze kringloopgedachte staat ook centraal in andere sectoren, alleen al om het uitputten van natuurlijke bronnen te voorkomen. Hierbij zijn veel initiatieven (o.a. plastic recycling of het opwaarderen en hergebruiken van reststromen) die een indirecte maar toch wezenlijke bijdrage leveren aan de doelen van LNV. Economische groei in de land- en tuinbouw kan niet zonder een (meer) duurzame bron van energie en het beperken van uitstoot. Om brede impact te bereiken, moet niet in hokjes worden gedacht. We moeten ook kijken naar projecten die 'formeel' buiten het LNV-domein vallen, maar toch een bijdrage leveren aan de kwaliteit van ecosystemen en een groener Nederland.

Andere kijk op natuurprojecten

In ons jaarverslag 2020 schreven wij dat de financiering van aanleg van sec natuur en landschap niet langer onze prioriteit heeft. Een belangrijke reden hiervoor is dat dit soort projecten ofwel gesubsidieerd worden dan wel (waar het verwerving van grond betreft) voldoende reguliere bancaire financiering kunnen aantrekken. De impact van financiering door het Groenfonds is hierbij op dit moment beperkt. Vernieuwende projecten waarbij natuur en landschap een onderdeel uitmaken van een bredere aanpak blijven wel onze aandacht houden. Denk hierbij aan behoud van de biodiversiteit, bestrijden van hittestress, verbeteren van de luchtkwaliteit, bosaanleg of het betaalbaar maken van het beheer van bestaande natuur.

Laten zien wat wel kan

Wat de transities binnen de Groenfondsthema's verbindt, is dat ze -naast een versnelling van de uitrol van *proven technology* - een grote behoefte hebben aan echt vernieuwde *gamechangers*. Alleen passen deze successen van morgen veelal niet in de beperkende kaders van de reguliere financiële sector. Ze zijn te complex, te onbekend of te klein. Het zijn deze projecten die het Groenfonds financiert om een impuls te geven aan de transitie naar een duurzamer Nederland en te laten zien wat er allemaal wél kan.

Onze ambitie: 160 miljoen euro productie in 2022-2024

Het huidige overheidsbeleid en de ontwikkelingen binnen onze thema's (zie hoofdstuk 3) resulteren in een groeiende vraag naar impactfinanciering. Het Groenfonds verwacht dan ook in de periode 2022 tot en met 2024 circa 160 miljoen euro aan financieringen te kunnen verstrekken, *met een CO₂-impact van minimaal 3 Mton*. Hiervan zullen wij circa 60 miljoen euro verstrekken uit het Klimaatfonds en 80 miljoen euro uit ons Revolverend fonds. Als de pilot van het Investeringsfonds Duurzame Landbouw (IDL) een vervolg krijgt, verwachten wij in 2022-2023 circa 20 miljoen euro uit het IDL te verstrekken.

Blijven groeien

Wij zien het stijgende financieringsvolume als een duidelijke opmaat naar onze groeiambitie voor de middellange termijn (tot 2030). Daarin streeft het Groenfonds naar een structureel hoger investeringsvermogen van 350-400 miljoen euro, zodat wij jaarlijks uit het Revolverend fonds 60-80 miljoen euro aan leningen kunnen gaan verstrekken. Dit bedrag is nodig om een relevante bijdrage te kunnen blijven leveren aan de maatschappelijke transitieopgaven en de hiermee samenhangende vraag naar impactfinanciering. Ook weten we dat de voorbeeldwerking en spin off van innovatieve projecten een belangrijke bron van vernieuwing is. Dit zal de vraag naar financiering van het Groenfonds verder opstuwten.

Ervaren fondsmanager

Het Groenfonds heeft ook veel kennis en ervaring als fondsmanager. Of het nu gaat om kringlooplandbouw, duurzame energie of innovaties in waterbeheer. Vanuit fondsen die wij momenteel beheren financieren wij projecten voor derden (veelal publieke partijen) en zijn wij een belangrijke kennis- en financieringspartner. Het Groenfonds ziet daarbij niet alleen het belang in van

(financiële) samenwerking op nationaal en regionaal niveau, maar ook tussen markt en overheid. Wij werken met alle partijen samen en zijn de verbindende schakel.

3. Flinkke stappen zetten in 2023

Financieel stabiel

De afgelopen jaren lag veel aandacht op het versterken van ons Investeringsvermogen. De LNV-garantie van 70 miljoen euro, op basis waarvan wij het Klimaatfonds zijn gestart, was hierbij een cruciale eerste stap in de goede richting. In 2022 konden we additioneel een faciliteit van 50 miljoen euro contracteren op de kapitaalmarkt om ook de verduurzaming te kunnen blijven financieren in sectoren die buiten het Klimaatfonds vallen. Dit alles, in combinatie met de eerste fase van het IDL, zorgt ervoor dat het Groenfonds zich financieel in rustiger vaarwater bevindt. Daarmee is er tot en met 2024 voldoende investeringsvermogen om aan de vraag uit de markt te kunnen voldoen.

Een sterk partnerschap met LNV

Het jaar 2023 gaat een bijzonder jaar worden voor de relatie met onze directe stakeholders. De provincies zullen na ruim 25 jaar afscheid nemen van hun collectieve ‘eigenaarsrol’, om op individuele basis te kunnen kiezen voor een klant-leverancier relatie met het Groenfonds. Dit geeft ruimte om nieuwe afspraken te maken met LNV. Afspraken die passen in ons gezamenlijke beeld van een sterk partnerschap voor een groener en beter Nederland van morgen en de rol van een solide Groenfonds hierbij. Het gezamenlijk streven is om in 2023 dit traject te kunnen afronden.

Succes bereiken we samen

Om een zo groot mogelijke bijdrage te kunnen leveren aan de grote transitie-opgaven en aan het beleid van LNV, moeten we ook kijken naar projecten - met een aantoonbare (indirecte) impact - op het snijvlak tussen LNV en andere ministeries, zoals EZK, IenW en BZK. Samen met LNV verkennen we welke interdepartementale allianties kansrijk zijn en hoe we deze allianties gaan realiseren.

Slagkracht vergroot

Tot slot hebben we het afgelopen jaar wederom sterk geïnvesteerd in onze organisatie. Hierbij kreeg vooral de kwaliteit van de financieringsketen aandacht. Ook werden nieuwe mensen aangetrokken voor o.a. het IDL en het vergroten van de slagkracht van de interne organisatie in lijn met onze ambitie voor de komende jaren.

Ambities realiseren

In 2023 willen we flinke stappen zetten in het realiseren van de hierboven beschreven ambitie. Wij denken dat dit mogelijk is, gelet op de bredere ontwikkelingen in de financiële sector en specifieke ontwikkelingen binnen onze thema's. Beide lichten we hier kort toe en vertalen we naar een drietal speerpunten. Meer hierover leest u in de marktanalyse en de investeringsstrategie in het Jaarplan 2023 in Deel III van het Werkprogramma 2022-2024.

Ontwikkelingen in de financiële sector

- Groeiend inzicht dat verduurzaming noodzakelijk is om op de lange termijn rentabiliteit te kunnen waarborgen. Meer duurzame projecten leiden voor het Groenfonds tot een grotere vraag naar risicodragende cofinanciering.
- Reguliere financiers zien het financieren van grond als veilige investering en nemen daarbij genoegen met lagere rendementen.
- Door het uit- en toetreden van financiers sluit het aanbod van financiering niet altijd naadloos op elkaar aan, met een tijdelijk marktfalen tot gevolg.

- Door voorkeur voor steeds hogere obligo's (dus grotere projecten) en 'proven technology' bij reguliere financiers dreigen kleine en middelgrote vernieuwende projecten (weer) buiten de stoomboot te vallen.
- Veel beschikbaar kapitaal bij private investeerders. Geen of lage rente maakt dat privaat kapitaal andere wegen zoekt. In 2022 lijkt hierin een kentering te zijn gekomen door de stijgende marktrente.
- Onzekerheid als gevolg van hoge inflatie en onduidelijkheid over een aantal (inter)nationale thema's zorgt voor verminderde investerings- en financieringsbereidheid.

Ontwikkelingen binnen onze thema's

- Landbouw en landgebruik: het verduurzamen van het boerenbedrijf, de eiwittransitie en duurzame voedselketens worden steeds belangrijker. De stikstofproblematiek kan de komende jaren voor grote verschuivingen zorgen in de agrarische sector.
- Circulaire economie: innovaties zorgen voor 'first-time-plants' (het realiseren van een eerste werkende installatie op grote schaal). Afvalstromen uit de voedselketen, de industrie en de agrarische sector leveren een scala aan bruikbare grondstoffen.
- Duurzame energie: de discussie over het benutten van biomassa wordt fel gevoerd en leidt tot terughoudendheid bij ondernemers en investeerders. Wind- en zonne-energie zijn 'commodity' geworden, waarvoor meestal reguliere bancaire financiering en crowdfunding beschikbaar zijn. *Specialties* (Zon PV op kassen of boven fruitbomen), aardwarmte en energieopslag zijn voor het Groenfonds actuele opgaven op agrarisch terrein en daarbuiten omdat deze nog te vernieuwend zijn voor reguliere financiering.
- Natuur en landschap: investeringen in natuurprojecten worden steeds vaker gesubsidieerd door met name decentrale overheden. Daar waar het sec grondverwerving betreft, was de toegevoegde waarde van het Groenfonds- mede door de actuele lage rente - beperkt. De stijgende rente zou hier voor een kentering kunnen zorgen.

Speerpunten voor 2023

De bovengenoemde ontwikkelingen in combinatie met de expertise en ervaring van het Groenfonds bieden kansen om een wezenlijke bijdrage te kunnen leveren aan het Nederland van morgen. Ze komen samen in de volgende drie speerpunten voor 2023.

- *Klimaatfonds*
Ontwikkelingen binnen het thema landbouw en landgebruik zullen primair worden gefinancierd vanuit het Klimaatfonds. We verwachten voor 2023 een productie van minimaal 20 miljoen euro met een CO₂-impact van 0,6 Mton CO₂.
- *Investeringsfonds Duurzame Landbouw*
De pilot voor het IDL waarmee we boeren en tuinders op weg helpen naar een duurzame toekomst is eind 2022 verlengd. Ons streven is om in 2023 voor 12 miljoen euro aan financieringen aan omschakelende agrariërs te verstrekken en zo 40-50 boeren naar een duurzamere toekomst te helpen. Wij hebben er vertrouwen in dat het succes van dit fonds voor LNV aanleiding vormt om het IDL in 2023 voort te zetten als een permanent fonds bij het Groenfonds. Hoe omvangrijk het fonds wordt, is aan LNV. Wij verwachten dat we met de huidige pilot slechts het topje van de ijsberg van de behoefte aan financiering voor duurzame ontwikkelingen in de land- en tuinbouw in beeld hebben gebracht.
- *Revolverend fonds*
Crossover projecten op de grensvlakken van (en/of met indirecte bijdrage aan) het LNV-beleid, maar die buiten de kaders van het Klimaatfonds en het IDL vallen, zullen wij (co)financieren

vanuit het Revolverend fonds. Wij verwachten hier een productie van 20 miljoen euro en een CO₂-impact van 0,9 Mton CO₂.

Organisatie verder laten groeien

Onze ambitie kunnen we alleen waarmaken door ons als organisatie te blijven ontwikkelen. Met nieuwe diensten en producten en door te investeren in onze medewerkers en interne organisatie. Hier onder staan de vier belangrijkste aandachtspunten. Meer hierover leest u in hoofdstuk 4 en 5.

- *Duidelijke keuze voor groei* - we zoeken de komende jaren groei binnen de huidige thema's en daar waar het ondersteunend is aan (nieuw) LNV-beleid.
- *Nieuwe diensten en producten* - de markt vraagt soms om een andere invulling van het financieringsaanbod. In 2023 verwachten we de in 2022 ingezette verkenning naar *convertibles* (en mogelijk *equity*) af te ronden en bij positieve ervaringen toe te voegen aan ons productenpalet. We willen hiermee beter aansluiten op de vraag vanuit de markt en daarmee onze impact vergroten.
- *Doorontwikkelen fondsmanagement* - waar de markt faalt, (her)pakken overheden hun rol in het aanjagen van transitie. Hierbij nemen financieringsoplossingen de plaats in van subsidies en kan het Groenfonds een grote toegevoegde waarde bieden als manager van met name overheidsfondsen die zich richten op de grote transitieopgaven.
- *Slagvaardige organisatie* – het Groenfonds streeft naar een aantoonbaar competitieve voorsprong op de markt op het gebied van kennis, netwerk en dienstverlening. We blijven investeren in de kwaliteit van onze financieringsketen, een solide kernbezetting en een hoogwaardige flexibele schil om snel in te kunnen spelen op relevante ontwikkelingen.

DEEL 2

WERKPROGRAMMA 2022 – 2024

1. Doelstelling, missie en visie en kernactiviteiten Nationaal Groenfonds

Het Nationaal Groenfonds is in 1994 opgericht op gezamenlijk initiatief van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de gezamenlijke provincies. De oprichting hield destijds met name verband met de plannen zoals neergelegd in het Natuurbeleidsplan (1990), waarin de aanleg van de Ecologische Hoofdstructuur centraal stond. De rol van het Groenfonds is in de loop der jaren uitgebreid met een sterke functie als financier en fondsmanager.

Om de realisatie van groene doelen van Rijk en provincies beter mogelijk te maken, heeft het Groenfonds met instemming van zijn oprichters zijn werkkerrein verbreed met het financieren van projecten die in brede zin bijdragen aan de *kwaliteit* van onze groene leefomgeving. Dat gaat verder dan alleen natuur en landschap. Het Groenfonds richt zich nu primair op innovatieve projecten die bijdragen aan de kwaliteit van de ecosystemen. Denk hierbij aan kringlooplandbouw, hergebruik van reststromen uit de natuur, groene maatregelen in het kader van klimaatadaptatie, circulaire economie en energietransitie.

Per ultimo 2022 heeft het Groenfonds naar verwachting een financieringsportefeuille van € 520 miljoen. Dit betreft voor een bedrag van € 275 miljoen financieringen aan overheden. Voor een bedrag van ruim € 245 miljoen zijn financieringen verstrekt aan particulieren en ondernemers (waarvan € 165 miljoen geborgd door Rijk en provincies).

Het bedrijfsresultaat van het Groenfonds is in de loop van de jaren als investeringsvermogen ondergebracht in een Revolverend fonds. Per ultimo heeft het eigen vermogen binnen dit fonds een omvang van € 66 miljoen. Uit dit investeringsvermogen verstrekt het Groenfonds risicodragende leningen aan projecten met een hoge maatschappelijke impact en een sterk vernieuwend karakter. Omdat elke euro uit het Revolverend fonds na aflossing opnieuw wordt uitgeleend, heeft het Groenfonds in de periode 2000-2022 bijna € 425 miljoen aan leningen kunnen verstrekken en daarmee een totaal investeringsvolume van ruim € 2 miljard mogelijk kunnen maken. Elke euro uit het Revolverend fonds is inmiddels ruim vijf keer uitgeleend.

1.1 Ambitie, missie en visie

Visie en ambitie

Een ecologisch toekomstbestendig Nederland is van levensbelang voor ons en voor toekomstige generaties. Zowel op het platteland als in de stad. Centraal hierbij staat de kwaliteit van de ecosystemen water, lucht en bodem en, in het verlengde daarvan, van de biodiversiteit. Het behoud (en de verbetering) hiervan vraagt ook om een antwoord op grote uitdagingen die voor ons liggen, zoals energietransitie, verduurzaming en een circulaire (biobased) economie. Het Groenfonds vindt dat vernieuwing nodig is om bestaande patronen te doorbreken en tot versnelling van de transitie te komen. De financiering van deze vernieuwing is echter onvoldoende geborgd in overheidsbeleid en wordt ook door de markt onvoldoende opgepakt. Daarnaast vindt het Groenfonds dat de kwaliteit van de ecosystemen en zorg voor de biodiversiteit een integraal onderdeel moeten zijn van ons economisch handelen en pas echt duurzaam zijn als deze ook duurzaam worden gefinancierd. Het financieren van vernieuwing en het aanjagen van integraal denken over duurzaamheid ziet het Groenfonds al bijna 30 jaar als zijn kerntaak.

Vanuit die visie en de overtuiging dat 'groen' het waard is om in te investeren, financiert het Groenfonds vernieuwende projecten die direct of indirect- maar wel concreet - bijdragen aan de kwaliteit van water, lucht en bodem en het behoud van onze biodiversiteit. Economische levensvatbaarheid en een duurzaam perspectief zijn daarbij sleutelbegrippen voor ons. Projecten die wij financieren, leveren een meetbare bijdrage aan de vergroening en verduurzaming van de leefomgeving en dienen een sluitende businesscase te bevatten, waarin een duurzame geldstroom het voortbestaan van het project borgt naar de toekomst. Bij de keuze of wij wel of niet participeren in een nieuw project staat altijd de vraag centraal of het project een 'groene voetafdruk' heeft; of er direct of indirect rendement is voor de kwaliteit van de groene leefomgeving. Vanuit deze overtuiging heeft het Groenfonds zijn statutaire doelstelling vertaald in de volgende missie.

Missie

Het Nederland van morgen heeft groene doeners nodig om ecologie en economie te verbinden. Iedereen met een vernieuwend plan daarvoor moet toegang hebben tot geld. Wij regelen dat. Samen.

Het Nationaal Groenfonds zet zich in voor een groener Nederland. Wij zijn een maatschappelijke onderneming, een groene investeringsinstelling die een bijdrage wil leveren aan de kwantiteit en kwaliteit van de groene leefomgeving.

Het Groenfonds ontwikkelt financiële instrumenten en slaat een brug tussen publieke en private middelen om (financiële) drempels weg te nemen en het behoud van natuur en landschap en het verduurzamen van onze leefomgeving eerder en op grotere schaal mogelijk te maken.

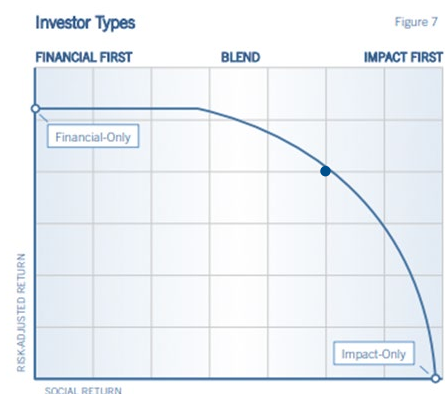
Onze kennis van groen + geld gebruiken wij om projecten te versnellen, partijen met elkaar te verbinden en nieuwe inzichten en innovaties mogelijk te maken die rendement opleveren voor de groene leefomgeving.

Het Groenfonds doet dit op onafhankelijke, betrouwbare en deskundige wijze en op een bevlogen, vindingrijke en verbindende manier. Maatschappelijke impact staat hierbij voor ons voorop! Een positief bedrijfsresultaat voegen wij toe aan het Revolverend fonds, waaruit opnieuw financieringen voor groene doelen worden verstrekt. Zo zijn we ook financieel duurzaam.

Impact first

Financieren en het managen van fondsen doet het Groenfonds breed inzetbaar en op nationale schaal. Daarbij staat voor het Groenfonds de maatschappelijke impact van deze investeringen voorop. De combinatie van enerzijds impact gedreven financieren en anderzijds het financieel onafhankelijk opereren geeft aan dat Groenfonds gecategoriseerd kan worden als een *impact first investor*. Het maatschappelijk rendement is immers het voornaamste doel en het financieel rendement is daarbij een belangrijk middel. Het middel is echter ondergeschikt aan het doel. Het Groenfonds heeft daarbij tevens als taak om privaat kapitaal 'mee te trekken' voor het realiseren van impact. De zogenaamde multiplier die dit tot uitdrukking brengt is voor het Groenfonds van groot belang als één van de indicatoren van impact.

Het Groenfonds financiert maatschappelijke impact over de beleidsterreinen van verschillende departementen heen, niet gehinderd door strak afgebakende beleidsterreinen. Impact staat voor ons voorop, ook als dit niet past binnen huidige structuren en kaders.

Figuur 1 impact versus finance

1.2 Kernactiviteiten

Wij **financieren** projecten die *een direct of een indirect positief rendement voor ons klimaat en onze groene leefomgeving* opleveren. Het Groenfonds richt zich daarbij op:

- Financieren van kringlooplandbouw en natuurinclusieve landbouw, financieringen ten behoeve van het verduurzamen van de landbouw en agrarische gebiedsontwikkelingen, en financiering van projecten gericht op ontwikkeling en behoud van natuur en landschap.
- Financieren van vernieuwende projecten die bijdragen aan het samenbrengen van economie, ecologie en samenleving. Wij richten ons hierbij op rijksbrede maatregelen in het kader van klimaat, energietransitie, verduurzaming en circulaire economie. Met als focus het hergebruik van reststromen uit de natuur en de agrarische sector.

In het verlengde daarvan richten wij ons op het **beheer van fondsen, regelingen en andere geldstromen**. In 2023 richten wij ons vooral op het beheer van gelden en fondsen van overheden en van (publiek-private) samenwerkingsverbanden die bestemd zijn voor natuur of aan duurzaamheid gerelateerde doelen en het managen van investerings- en transitiefondsen, bijvoorbeeld voor transities en innovaties in de landbouw, de water- en de energiesector.

2. Blick op de toekomst

Groei binnen bestaande strategie

In de afgelopen jaren heeft het Groenfonds succesvol invulling gegeven aan de omslag van kwantiteit naar kwaliteit. Van focus op het financieren van projecten voor meer hectare natuur naar focus op projecten die bijdragen aan de kwaliteit van onze groene leefomgeving in de breedste zin van het woord. Wij zien geen aanleiding om deze strategie te wijzigen. Het Groenfonds stuurt actief op groei binnen drie van de vier thema's die relevant zijn voor onze stakeholders: (kringloop)landbouw, energietransitie en circulaire economie. In het financieren van natuur en landschap zien wij geen groei. We verwachten meer transacties in de agrarische sector te kunnen doen, gericht op de omschakeling naar natuurinclusieve- of kringlooplandbouw en gericht op innovaties in de sector.

Ook blijven projecten gericht op het benutten van reststromen uit natuur, het tegengaan van afval in onze ecosystemen, het vernieuwen van de voedselketen en gericht op een duurzame energievoorziening (zoals geothermie) van belang. Daarnaast verkennen we stapsgewijs aanpalende sectoren, voor zover die aansluiten bij onze kennis, ervaring en netwerk.

Groenfonds als fondsmanager voor derden

Verder gaat het Groenfonds in 2023 zijn rol als fondsmanager voor duurzame fondsen uitbouwen. We verwachten een toenemende vraag naar deze dienstverlening door het groeiend aantal publieke fondsen voor lokale en regionale initiatieven, in het bijzonder in de hoek van de warmtetransitie en duurzame energie. Het Ontwikkelfonds Energiecoöperaties (OEC) is daarvan een voorbeeld. Daarnaast zet het Groenfonds in op fondsen die samen met LNV worden geïnitieerd, zoals het IDL en Klimaatfonds.

Kansen benutten vraagt om actief ondernemerschap

Het Groenfonds begeeft zich op dynamische en soms moeilijk voorspelbare markten, waarbij ook overheidsbeleid nog zoekt naar richting. Dit maakt inspelen op ontwikkelingen, kansen en bedreigingen een uitdaging. Denk bijvoorbeeld aan de effecten van de stikstofcrisis, die enkele jaren geleden nog niet (voldoende) onderkend werd en de beleidsmaatregelen die hierop zullen volgen. Het Groenfonds wil vooruit blijven kijken en vanuit actief ondernemerschap bij blijven dragen aan de successen van morgen.

2.1 Strategische uitgangspunten

- De huidige missie en lange termijn ambitie en strategie blijven primair het vertrekpunt voor de komende jaren.
- Hoofduitgangspunt is dat het Groenfonds zijn huidige (financierings-)beleid/strategie volgt, ook wat betreft risicobereidheid, waarbij we deze wel actualiseren naar de huidige economische omstandigheden en bijpassende risico mitigerende maatregelen. De vier hoofdthema's (duurzame landbouw, duurzame energie, circulaire economie en natuur) blijven onveranderd en zullen alleen aangescherpt worden als wijzigingen in beleid en vraag uit de markt dit noodzakelijk maken.
- In 2023 blijft de focus liggen op het versterken van de samenwerking met alle relevante directies binnen LNV, zodat we goed invulling kunnen geven aan de hernieuwde samenwerking met LNV. Daarnaast willen wij samen met LNV invulling geven aan het verbreden van het opdrachtgeverschap naar andere departementen, in het bijzonder EZK. Daarmee benadrukken wij onze toegevoegde waarde en unieke positie tussen markt en overheid en in het financieringslandschap tussen ROM's en Invest-NL.
- Binnen de bovengenoemde thema's ligt de primaire focus op de uitzetting van de- onder de garantie van LNV (70 miljoen euro) aangetrokken - gelden in het Klimaatfonds. De korte periode en strikte condities waarbinnen de gelden moeten worden uitgezet en het strategische belang van succes rechtvaardigen onze keuzes over de inzet van beschikbare capaciteit.
- In aansluiting hierop gelden deze keuzes ook in gelijke mate voor het Investeringsfonds Duurzame Landbouw (IDL), waarbij wij er (nog steeds) van uitgaan dat de lopende pilot verlengd wordt tot eind 2023 en dat in de tweede helft van dat jaar besluitvorming over een definitief IDL plaatsvindt, zodra de uitwerking van het stikstofbeleid en de gebiedsgerichte aanpak voor de landbouwtransitie vorm hebben gekregen. Het Groenfonds blijft/gaat actief op zoek naar een rol in deze landbouwtransitie, ook in relatie tot de grondproblematiek.
- Wij blijven openstaan voor passende fundingsmogelijkheden voor het kunnen blijven verstrekken van financieringen uit het Revolverend fonds. Dit is nodig om onze strategie te kunnen uitvoeren en onze doelen te kunnen blijven realiseren, ook omdat de inzetmogelijkheden van het Klimaatfonds niet dekkend zijn voor al onze activiteiten.
- Ook blijft het Groenfonds inzetten op fondsmanagement voor derden, naast de hoofdactiviteit van het verstrekken van financieringen voor eigen rekening en risico. De focus daarbij ligt voor 2023 op 'opdrachten' vanuit LNV en/of EZK. De rol van fondsbeheerder willen we in de periode 2023-2025 verder intensiveren en toewerken naar een substantiële volumevergroting van '*funds under management*'.
- Strikt genomen geen uitgangspunt, maar wel een belangrijke randvoorwaarde is dat we komen tot een heldere en werkbare governance met LNV, die aansluit op de maatschappelijke impact die we willen maken, bij onze lange termijn groeiambities en die de daarvoor benodigde financiële continuïteit faciliteert.

2.2 Relatie met onze stakeholders

Rijk

De focus van het Groenfonds lag traditioneel op de opgaven voor natuur en landschap en daarmee op het ministerie van LNV en dan met name op de Directie Natuur en Biodiversiteit. De actuele opgaven op het gebied van kringlooplandbouw en de klimaatdoelstellingen van het ministerie zorgen ervoor

dat de agrosector nadrukkelijker in beeld is gekomen voor het Groenfonds. Met name agrariërs staan 'aan de lat' voor grote uitdagingen zoals de introductie van kringlooplandbouw, het terugdringen van de stikstofuitstoot en CO₂-reductie.

Met de verbreding van het werkterrein naar de kwaliteit van onze leefomgeving zijn een aantal jaren geleden ook het de ministeries van EZK, IenW en BZK meer in beeld gekomen. Zij zijn mede verantwoordelijk voor de energietransitie en primair verantwoordelijk voor duurzaamheid, klimaatadaptatie, circulaire economie en de 'inpassing' in het ruimtelijke domein. Vanuit deze verbrede scope is het Groenfonds dan ook voorstander van een 'rijksbrede' betrokkenheid bij het Groenfonds.

Provincies

De directe betrokkenheid van het Groenfonds bij de natuuropgaven van de provincies is na de decentralisatie van het natuurbeleid afgenomen. De financiering van het natuurbeleid doen provincies op eigen wijze en in een aantal gevallen zonder tussenkomst van het Groenfonds. Mede op grond hiervan hebben de gezamenlijke provincies in 2021 aangegeven dat zij afstand willen nemen van hun 'eigenaars'-rol van het Groenfonds. Bij het schrijven van dit Werkprogramma hebben de provincies hun formele rol ten opzichte van het Groenfonds inmiddels beëindigd.

Een aantal provincies behoudt een klant/opdrachtgever relatie met het Groenfonds. Met deze provincies zijn er samenwerkingsverbanden, bijvoorbeeld voor het managen van een provinciaal fonds of voor specifieke financieringsarrangementen. Ook kijken we, in overleg met LNV, op welke wijze het Groenfonds gebiedsgerichte uitvoering van beleid kan faciliteren, ook voor of namens de provincies.

Vernieuwen governance relatie

Het jaar 2023 gaat een bijzonder jaar worden voor de relatie met onze directe stakeholder LNV. De verouderde governance afspraken zullen vervangen worden door nieuwe die passen in ons gezamenlijk beeld van een sterk partnerschap voor een groener en beter Nederland van morgen. Het gezamenlijk streven is om in 2023 dit traject te kunnen afronden.

Uitgangspunten voor de nieuwe samenwerking met LNV zijn:

- Het Groenfonds zal vanuit zijn missie en strategische doelen kijken naar de gewenste vorm en structuur voor de governance. Deze moeten bijdragen aan het beter kunnen realiseren van zijn missie en doelen.
- Nieuwe afspraken zullen de (financiële) setting voor de huidige portefeuilles moeten respecteren. Afspraken die in het verleden met financiers zijn gemaakt mogen niet doorkruist worden (immers: zij hebben zich gebaseerd op de huidige geldende Uitvoeringsovereenkomst).
- De Uitvoeringsovereenkomst en eventueel de statuten kunnen alleen worden aangepast bij overeenstemming tussen LNV én het Groenfonds. Dit is vastgelegd in deze overeenkomst.
- Een discussie over de institutionele vormgeving van de relatie tussen het Groenfonds en de overheid, zoals een eventuele omvorming van het Groenfonds tot een RWT (rechtspersoon met wettelijke taak) ligt alleen voor de hand als dit het realiseren van de gezamenlijke doelstellingen wezenlijk bevordert.

3. Marktonwikkelingen en risico's

De basis onder de investeringsstrategie van het Groenfonds wordt gevormd door de volgende 4 kernpunten:

- focus op realiseren van maatschappelijk rendement
- focus op de grote transitieopgaven voor landbouw, energie, circulaire economie en klimaat
- focus op vernieuwing, innovaties en versnelling
- bestaande sectoren en aandachtsgebieden verdiepen, niet verder verbreden naar andere thema's en sectoren

In het algemeen geldt dat we vraaggestuurd opereren (en niet aanbod gestuurd). De Investment managers (IM's) vragen we in hun marktwerking om zich te richten op de sectoren- en daarbinnen de projecten- die het hoogst scoren qua maatschappelijke impact. Daarbij gelden de concrete bijdrage aan de grote transitie (landbouw, energie, circulair) en het vliegwieleffect als belangrijke criteria.

3.1 Risicoanalyse en -profiel

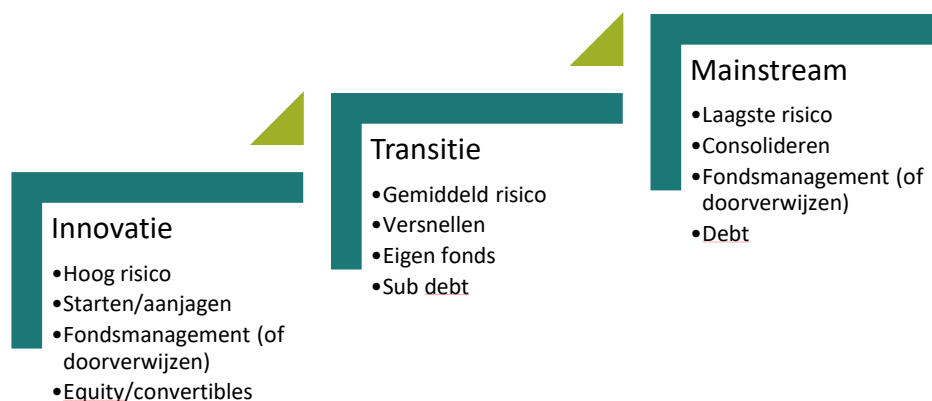
Risk appetite

De grootste maatschappelijk toegevoegde waarde van het Groenfonds zit in het mogelijk maken van groene, duurzame projecten die bij de reguliere banken niet of maar deels terecht kunnen. Veelal zijn dit projecten met een hoger risicoprofiel. Daar waar wij kansen zien, durven wij afgewogen risico's te nemen en gaan wij verder waar andere partijen afhaken. Het Groenfonds opereert bij omvangrijke projecten als risicodragende co-financier, samen met banken.

Het financiële risico beperken wij door branchelimiten aan te houden en door het hanteren van een maximum verstrekking per klant.

De risicovollere projecten financieren wij grotendeels uit ons Revolverend fonds en deels uit voor derden beheerde fondsen die zich richten op innovaties en transitie. Bij de risicovollere projecten vraagt het Groenfonds een hogere (rente)vergoeding om zo een reserve te vormen om risico's op te vangen. Wij hebben een adequate bestemmingsreserve voor zich voordoende risico's. Bij fondsmanagement draagt de opdrachtgever van een fonds vaak een deel van de prijs en/of het risico, met als doel transitie sneller op gang te brengen.

Projecten die bijdragen aan transitie en innovatie

Figuur 2 2: Innovatie en risico niveau van financieringen

Het Groenfonds richt zich primair op projecten die bijdragen aan de transitiefase. Het Groenfonds financiert innovatieve projecten vanaf *technology readiness level* (TRL) 7. Dat zijn projecten waarbij de ontwikkelfase nagenoeg is afgerond en marktintroductie kan plaatsvinden. Hoe hoger het TRL-niveau

(1 t/m 9), hoe meer een innovatie zich technisch en functioneel al heeft bewezen en dus hoe sneller deze innovatie (grootschalig) toepasbaar is. Projecten met een TRL-level lager dan 7 financiert het Groenfonds momenteel alleen uit de fondsen die het beheert en op verzoek van de opdrachtgever van een fonds, zoals het Waterinnovatiefonds.

Risicoanalyse

De belangrijkste strategische en tactische risico's worden permanent door het Groenfonds geïnventariseerd en geprioriteerd en zijn opgenomen in het uitgebreide *Business Control Framework* (BCF). Voor alle gesignaleerde risico's geldt dat het Groenfonds in zijn bedrijfsvoering deze risico's zoveel als mogelijk mitigeert. Voor 2023 signaleren wij dat als gevolg van de economische en geopolitieke situatie de kredietrisico's toenemen en dat de investeringsbereidheid afneemt.

Voor nu zien wij als belangrijkste risico's:

- Er is voor de lange termijn nog **onvoldoende versterking van het investeringsvermogen** tegen de juiste condities, waardoor de maatschappelijke impact van het Groenfonds beperkt kan worden. De **financiële en maatschappelijke resultaten** van het Groenfonds komen onder druk als gevolg van de nog steeds lage rente en op de lange termijn door het beperkte investeringsvermogen.
- De institutionele **relatie met onze stakeholders** verandert met het vertrek van de provincies als 'mede-eigenaar' en vanwege de wijzigende visie op staatsteunregels. Bestaande waarborgen (vastgelegd in de Uitvoeringsovereenkomst) staan daarmee onder druk. Risico hierbij is dat nieuwe governance afspraken met LNV zouden kunnen leiden tot een andere positie van het Groenfonds op de kapitaalmarkt of in de markt.
- **Kredietrisico's** zijn groter dan ingeschat/ingerekend (rentemarge) of dan het Groenfonds kan dragen. Door de impact van coronamaatregelen en hoge energieprijzen kunnen kredietrisico's toenemen.
- De **concurrentiepositie** ten opzichte van banken en andere financiers neemt af door ons renteniveau. Banken zetten voor hen dure liquiditeiten in om lage tarieven te kunnen hanteren. Het aantal fondsen met vergelijkbare doelstellingen neemt toe.

4. Kijkje in de keuken

4.1 Doorlopend in beweging, maar met beleid

Een optimale bijdrage kunnen leveren aan het beleid van onze stakeholders en een zo groot mogelijke maatschappelijke impact (blijven) realiseren, vraagt ook om doorlopende aandacht voor de interne organisatie van het Groenfonds. Hierbij is altijd oog voor het verbeteren van de dienstverlening aan onze klanten. Wij kunnen constateren dat het Groenfonds 'stevig op beide benen' staat en voelen ons daarin gesterkt door de (positieve) procesreviews van onze auditors en externe accountant.

Hoe gaan we om met interne ontwikkelingen?

Het Groenfonds wil een lerende organisatie zijn met een open cultuur, wendbaar en weerbaar, waar we met elkaar trots op zijn. In de organisatieontwikkeling ligt de focus op kennisontwikkeling en op het zelf verantwoordelijkheid nemen. Daarnaast is er veel aandacht voor het vergroten van de efficiency en borgen van de kwaliteit van de Groenfondsorganisatie.

Als relatief kleine organisatie is het Groenfonds op sommige onderdelen kwetsbaar. Deze kwetsbaarheid hebben we verkleind door teamvorming en daarmee het organiseren van achtervang voor de kwetsbare plekken en door gebruik te maken van externe partijen op het gebied van Audit, Treasury en IT. Op de arbeidsmarkt positioneren wij ons als een organisatie waar je graag wilt werken. Gezien de druk op de arbeidsmarkt is het van belang dat wij ons blijven inspannen om talentvolle, capabele en gemotiveerde medewerkers aan te trekken en te behouden.

Bijzonder aandachtspunt voor de interne organisatie is het bewaken van de sociale cohesie, de werksfeer en de medewerkerstevredenheid nu iedereen met de invoering van het hybride werken veel thuiswerkt.

4.2 Kerncompetenties; wat heeft de organisatie te bieden?

Kennis

De combinatie van financieel-economische kennis en kennis van de 'groene' en duurzaamheidsector zoals beschikbaar binnen het Groenfonds, is uniek in Nederland. Banken doen groene projecten 'erbij', vaak met imagodoelstellingen. Groene organisaties missen meestal de financiële kennis.

Snel inspelen op de markt

Met 28 directe medewerkers (24 FTE) is het Groenfonds een relatief kleine, platte organisatie, met breed inzetbare medewerkers. Om snel in te kunnen spelen op vragen uit de markt beschikt het Groenfonds over een flexibele schil van ZZP'ers en inhuurkrachten die grotendeels langjarig aan het Groenfonds verbonden zijn.

Solide eigen vermogen

Het Groenfonds heeft een eigen vermogen van circa 66 miljoen euro. Het Groenfonds heeft daarnaast de mogelijkheid om voor doelen die voortkomen uit het overheidsbeleid extra kapitaal uit de markt aan te trekken, soms onder overheidsgarantie. Het LNV Klimaatfonds van maximaal 70 miljoen euro is daarvan een voorbeeld. Naast de jaarlijkse vrijvallende middelen uit het Revolverend fonds en de middelen die beschikbaar zijn binnen het Klimaatfonds kan het Groenfonds ook gelden aantrekken op de kapitaalmarkt. Met de groeiende vraag naar impactfinanciering blijft de beschikbaarheid en kwaliteit van voldoende bruikbaar investeringsvermogen een aandachtspunt.

Relevant netwerk

Het Groenfonds beschikt over een fijn vertakt netwerk binnen overheden en uitvoerende partijen in natuur, groen en verduurzaming en in de financiële wereld. Als onafhankelijke partij wordt het Groenfonds door netwerk/contacten ervaren als een neutrale, betrouwbare partner. Het Groenfonds is evenwel slechts onder de direct betrokkenen bekend en mist de autoriteit van een landelijke 'household name' zoals bijvoorbeeld Natuurmonumenten of Rabobank. Hier ligt een concrete uitdaging, zeker voor onze bekendheid binnen de agrarische sector.

Onze kernwaarden

 Vakkundigheid Het Groenfonds heeft veel ervaring en is de enige gespecialiseerde financiële instelling met kennis van zowel groen als geld	 Bevlogenheid De mensen van het Groenfonds zijn bevlogen om te werken aan de combinatie van economie en ecologie	 Vindingrijkheid Het Groenfonds heeft een verfrissende blik en durft risico's te nemen
 Betrouwbaarheid Het Groenfonds is integer en eerlijk in zijn handelen en zet altijd de klant en het doel centraal	 Verbondenheid Het Groenfonds weet dat je samen sterker staat, zeker als er een gezamenlijk doel wordt nagestreefd	 Onafhankelijkheid Het Groenfonds vaart een eigen koers en maakt eigen keuzes in het belang van een duurzamer en groener Nederland

Figuur 3 3: Kernwaarden Groenfonds

DEEL 3

JAARPLAN 2023

Wat gaan we in 2023 oppakken?

5. Marktbenadering

Dit is er gewijzigd ten opzichte van vorig jaar:

Binnen het hoofdstuk Marktbenadering zijn er beperkt wijzigingen aangebracht ten opzichte van vorig jaar. In de agrarische sector zijn er enkele toevoegingen door nieuwe inzichten en de ontwikkelingen die zich de afgelopen tijd hebben voorgedaan. Het Groenfonds ziet financieringskansen in de eiwittransitie en food toenemen; in de insectenteelt en een beweging richting een meer plantaardig dieet en duurzamere ketenbenadering. Daarnaast verwachten wij dat investeringen in energiezuinige teeltmethoden in de glastuinbouw in een versnelling zullen komen. In de circulaire economie zien wij kansen toenemen in de biobased economy, met name in het omzetten van natuurlijke (vezel)gewassen. Verder zijn er, naast enkele voorbeelden, geen significante wijzigingen in deze paragraaf. De opgaven in de huidig bediende sectoren zijn onverminderd groot en het Groenfonds bouwt voort op de succesvolle marktbenadering van 2021 en 2022.

Agrarische sector

Een belangrijk aandachtsgebied voor het Groenfonds is de agrarische sector. In deze markt kan een tweedeling gemaakt worden tussen de primaire landbouwactiviteiten ('bij de boer op het erf') en activiteiten in de landbouwketen. In beide sectoren vinden significante ontwikkelingen plaats waar het Groenfonds de komende jaren met financieringsinstrumenten en met zijn kennis en expertise wil bijdragen aan de benodigde transitie in de landbouw en het terugdringen van stikstof- en broeikasgasemissies. Er zijn geen thema's binnen deze sector waarmee het Groenfonds overweegt te gaan stoppen.

Bij de voedselproductie gaat het met name om de boer of tuinder en zijn of haar bedrijf. Hier spelen verschillende opgaven die veelal samenkomen in de transitie naar kringlooplandbouw. Denk hierbij aan het beperken van uitstoot, maar ook dierwelzijn, wateropgave, klimaatmaatregelen en biodiversiteit. Dit is dan ook één van de gebieden waar het Groenfonds op wil blijven focussen de komende jaren. Het IDL speelt hierin een unieke rol door agrariërs, die moeite hebben financiering voor de omschakeling naar een duurzamere bedrijfsvoering rond te krijgen, te ondersteunen. Het IDL kan zo een katalysator zijn voor het in gang zetten van de verduurzaming van de sector. Echter ligt bij het IDL de primaire focus op de reductie van stikstofemissie.

Het Groenfonds ziet de noodzaak om ook zijn andere fondsen/middelen in te zetten voor initiatieven op het agrosector, die wel grote maatschappelijke meerwaarde hebben, maar niet kunnen voldoen aan de eisen van het IDL. Daarnaast zijn er kansen op gebied van het realiseren van kortere ketens, multifunctionele landbouw en het gemengd bedrijf. Denk daarbij aan het Zonvarken-concept, waar het Groenfonds inmiddels al een aantal financieringen aan heeft verstrekt. Het financieren van technische innovaties (bijvoorbeeld duurzame stallen) zien wij als kans en willen wij primair

financieren vanuit het Klimaatfonds. Daarbij krijgen projecten die zich richten op een integrale verduurzaming voorrang.

Eiwittransitie

Het Groenfonds wil extra aandacht geven aan projecten die zich richten op de eiwittransitie in de food en feed. We willen een rol spelen in de transitie naar een meer plantaardig dieet voor de mens en duurzame eiwitvervangers voor de landbouw. Denk hierbij aan insectenteelt (grootschalig en op boerderijniveau) voor de feed en aan kweek van veldbonen, linzen en lupine en de verwerking hiervan in bijvoorbeeld vegaburgers voor de mens.

Food

Op het gebied van food zien wij kansen voor het financieren van concepten die de burger bewust maken van waar hun voedsel vandaan komt (korte ketens, vermijden van *foodmiles*). Dit kan door middel van burgerparticipatie (zoals Herenboeren), maar ook door het financieren van concepten die voedselverspilling tegengaan, of die op een vernieuwende manier naar voedselproductie kijken. Tot slot zou een rol weggelegd kunnen zijn bij de financiering van een meer plantaardig menu, zoals onder het kopje eiwittransitie is toegelicht.

Glastuinbouw

De glastuinbouw gaat naar verwachting een zware winter 2022/2023 tegemoet. Wij verwachten dat na de winter duidelijk wordt welke partijen zich staande hebben kunnen houden. De in de kern gezonde bedrijven zullen daarna genoodzaakt zijn significant te investeren in verduurzaming, veel bedrijven zullen zich niet vaker zo'n winter kunnen veroorloven. De komende 5 tot 10 jaar gaat in deze sector veel gebeuren op gebied van verduurzaming en daar willen wij als Groenfonds een rol in spelen.

Naast financieringen op het gebied van landbouw, voeding en natuur zien we ook kansen en een grote rol weggelegd voor het Groenfonds als het gaat om het verwaarden van reststromen uit de agrarische sector en de voedselindustrie, maar ook voor aanpalende sectoren. Denk hierbij aan input voor biomassa installaties of als grondstof voor het produceren van biobrandstoffen (energiesector), maar ook het onttrekken van nuttige grondstoffen uit reststromen (bijvoorbeeld uit restproducten zoals schillen en groenafval). Dit lichten wij in de volgende twee paragrafen toe.

Natuur en landschap

Wij zien dat de grote natuur-ontwikkelopgave grotendeels gerealiseerd is en dat het aantal te financieren projecten sterk afneemt. De nog resterende natuurprojecten worden veelal gesubsidieerd of door overheden bekostigd. Dat leidt tot de conclusie dat het Groenfonds zich de komende jaren minder (pro)actief gaat inzetten op dit gebied. Waar we de mogelijkheid hebben om meerwaarde te bieden - bijvoorbeeld door het voorfinancieren van aankoop of subsidies - zullen we uiteraard onze kennis, ons netwerk en onze middelen daarvoor inzetten.

Circulaire economie

Circulaire economie is een breed begrip en komt in alle sectoren voor. Voor ons gaat het om het sluiten van kringlopen, zowel binnen als buiten het beleidsterrein van LNV. Kern is hier dat de aarde als leverancier van grondstoffen ontzien wordt en dat natuur en milieu niet aangetast worden door afval van de mens.

Scheiden en hergebruiken afvalstromen

Op het gebied van circulaire economie blijven we actief bedrijven financieren die werken aan het scheiden en opnieuw gebruiken van diverse soorten afvalstromen: voedselresten, plastics, slib, rubber, landbouwfolies etc. Hierin hebben we de afgelopen jaren ervaring en naam, opgebouwd. Specifiek in deze sector ziet het Groenfonds een aantal belangrijke ontwikkelingen - en daarmee financieringskansen - op het gebied van biochemie. Hier worden 'onderdelen' (chemische verbindingen) uit bijvoorbeeld reststromen gescheiden en ingezet op andere plekken (sectoren,

producten). Denk bijvoorbeeld aan het winnen van fosfaten uit slibassen of het maken van bioplastics uit afvalwater. Bioplastics die vervolgens weer door de landbouw ingezet kunnen worden als coating voor mestkorrels, zodat er geen microplastics in de natuur terecht komen.

Biosbased economy

We zien ook mogelijkheden ontstaan voor het ontwikkelen van CO₂-negatieve producten in de 'biosbased economy'. Bijvoorbeeld door het financieren van ketenpartijen die gezamenlijk natuurlijke (vezel)gewassen, zoals vlas, hennep en miscantus, omzetten in isolatieplaten voor de bouw. In deze keten wordt CO₂ opgenomen tijdens de groei van gewassen en wordt er CO₂-reductie behaald door het vermijden van 'lineaire/fossiele' producten. We verwachten hierbij niet de boer te financieren, omdat deze naar verwachting geen financieringsvraag heeft als hij gaat omschakelen naar vezelgewassen. De boer schakelt pas om als hij afzet heeft voor zijn product. Bij het financieren van deze afzetmarkt is het Nationaal Groenfonds van belang. Denk bijvoorbeeld aan het financieren van coöperaties die waarde toevoegen aan gewassen door deze om te zetten in isolatiemateriaal.

First time plants

Wij ambiëren een groeiende rol in het financieren van 'first time plants'. Dit betekent letterlijk een eerste werkende installatie van een nieuwe techniek, nadat deze op demoschaal bewezen is, bijvoorbeeld ten behoeve van plasticrecycling of productie van biobrandstoffen. Banken zijn (nog) erg terughoudend op dit gebied, het Groenfonds ziet het daarom ook als een belangrijke taak om hier juist wel op in te zetten de komende jaren.

Duurzame energie

Een belangrijk deel van onze financieringen de afgelopen jaren betrof het financieren van projecten waarbij duurzame energie wordt opgewekt, zowel binnen als buiten het LNV-domein. Hieronder de highlights voor de belangrijkste sectoren binnen duurzame energie.

Biomassaprojecten

Het Groenfonds financiert biomassaprojecten voor reststromen uit natuur en landschap, zoals mest en groenafval, maar steeds vaker ook etensresten. Wij zijn ons bewust van de maatschappelijke discussie rond biomassa, maar zien tegelijkertijd voor biomassa als (transitie-)grondstof voor een groene energievoorziening en een circulaire economie nog steeds een belangrijke rol weggelegd. Aan de biomassaprojecten die wij financieren stellen we strenge eisen. Het moet bij biomassa echt gaan om reststromen uit natuur, landschap, agrarische sector en voedselproductie, die op de beste manier worden ingezet. Het materiaal moet van beperkte afstand van de verwerkingsinstallatie komen en moet gecertificeerd zijn.

De biomassaprojecten die we financieren zien we verschuiven van elektriciteitsproductie naar warmteproductie en van warmteproductie naar grondstoffen voor chemie en industrie. Projecten zullen steeds minder gericht zijn op houtstook en steeds meer op het geschikt maken voor industrie en chemie (cascadering hout) en vergisting van andersoortige biomassa (mest, GFT), bijvoorbeeld voor de opwekking van groen gas, methanol of Bio-LNG. Dit kan zowel op boerderijschaal alsook op grotere industriële schaal.

Geothermie

Geothermie kent een aantal risico's, waaronder onzekere boorrisico's in de bouwfase. Door betrokkenheid bij een drietal grote projecten nabij glastuinbouwgebieden hebben wij inmiddels een stevige basis aan kennis en netwerk opgebouwd en zien geothermie als belangrijk voor onze portefeuille, omdat:

- (1) er niet veel (achtergestelde) financieringspartijen zijn die hier ervaring mee hebben
- (2) dit een belangrijke bijdrage kan leveren aan de warmtetransitie
- (3) dit zich veelal afspeelt op het beleidsterrein van LNV (verduurzaming van de tuinbouw) en

(4) dit voordelen heeft ten opzichte van andere vormen van warmte, zoals biomassa.

Voorlopig zien wij echter door de onzekere situatie in de glastuinbouw als gevolg van de huidige hoge energieprijzen nog weinig partijen die het aandurven om op dit moment in geothermie te investeren, terwijl tuinders met een gerealiseerde lokale energielevering nu juist een competitief voordeel kunnen hebben.

Zon

Het Groenfonds financiert diverse projecten op het gebied van Zon-PV, waarbij 'groene stroom' wordt opgewekt door zonnepanelen op daken van huizen, MKB-bedrijven en agrarische opstallen. We zien dat deze sector *mainstream* wordt en dat de rentemarge hier sterk onder druk staat. We verwachten dat de financieringsproductie in de nabije toekomst voor het Groenfonds zal teruglopen en/of verschuiven naar zogenaamde '*specials*'. Momenteel werken we bijvoorbeeld aan een propositie waarbij plastic wegwerfolie boven zachtfruit wordt vervangen door een dak van zonnecollectoren, waardoor én gebruik van wegwerpplastic wordt vermeden én waarbij agrarische grond een dubbelfunctie krijgt, namelijk voedsel- en energieproductie.

Opslag van energie en waterstof

In de discussie over de energietransitie nemen de opslag van energie (batterij of e-boiler) en waterstof een steeds grotere rol in. Voor wat betreft batterijen en andere opslagsystemen zien we dat deze een grote rol kunnen spelen in het versnellen van de energietransitie en het beter benutten van duurzame energiebronnen. Met een eerste project in 2022 staan we voorgesorteerd om dit in 2023 verder vorm te geven.

Voor waterstof geldt dat er nog veel vragen over onder andere de toepasbaarheid zijn. Er zijn aanzienlijke energieverliezen en onduidelijk is of productie in Nederland moet plaatsvinden dan wel dat waterstof geïmporteerd zal worden. Een deel van dergelijke projecten heeft daarnaast een '*technology readiness level*' dat nog laag is of een schaal die te groot is voor het Groenfonds, waardoor wij alleen het uitrollen (niet het ontwikkelen) van nieuwe technologieën op kleine, lokale schaal kunnen financieren. Toepassingen op een boerenerf zijn mogelijk wel interessant, waarbij voor bepaalde agrarische machines op waterstof een toekomst lijkt. We sluiten deze energiedrager niet uit, maar zullen hier geen actief beleid voor ontwikkelen op korte termijn.

Wat doen we om aansluiting te krijgen of houden bij de verschillende externe ontwikkelingen?

We blijven het Groenfonds via regelmatige en duidelijke communicatie en netwerkactiviteiten scherp profileren, zodat overheden en ondernemers ons makkelijk weten te vinden en goed begrijpen wat wij doen. Onze rol als (kennis)partner op het gebied van financieren van groen en duurzaamheid willen wij meer benadrukken. Bijvoorbeeld door groene partners, banken en intermediairs actief uit te nodigen voor de sessies van onze Groenfonds Academy.

De samenwerking met Regionale Ontwikkelmaatschappijen (ROM's), innovatiecentra en met Invest-NL zoeken wij actief op, zowel als financieringspartner als gericht op kennisdeling.

Het inzetten van sectoranalyses, kennisontwikkeling en productontwikkeling zal ook in 2023 aandacht van ons krijgen.

6. Productiedoelstellingen

Dit is er gewijzigd ten opzichte van vorig jaar:

De groeiambities van het Groenfonds worden in 2023 voortgezet. Het uitzettingen niveau blijft constant; van 51 miljoen euro uitzettingen in 2022, naar 52 miljoen euro uitzettingen in 2023. Hierbij zal een (nog) grotere nadruk gelegd worden op het financieren van projecten uit het Klimaatfonds. De verdeling van de prognose in relatie met de beleidsterreinen is in beeld gebracht in tabel 2.

Echter, zien we wel meer onzekerheid in de markt. Het zijn specifiek de sterk gestegen en volatiele prijzen (van materiaal, arbeid en kapitaal) die investeringsbereidheid beïnvloeden. Daar tegenover staat dat de IDL-pilot met een jaar verlengd wordt en het Groenfonds bezig is zijn fondsmanagementpropositie grondig te herzien om beter in te kunnen spelen op kansen en onze toegevoegde waarde hierin te vergroten. Tot slot wil het Groenfonds, in gesprek met LNV, oplossingen blijven bieden voor de uitdagingen van morgen. Van Kader Richtlijn Water tot landschapsgronden en van gebiedsgerichte aanpak tot oplossingen om biodiversiteitsverlies te voorkomen.

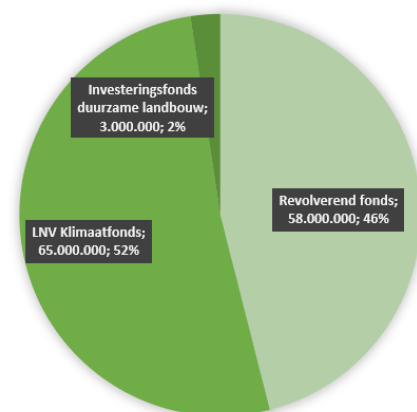
In dit hoofdstuk beschrijven we de concrete (productie)doelstellingen voor 2023.

Waar staan we nu?

Voor we vooruitkijken naar 2023, biedt een korte terugblik naar de hiervoor beschreven marktanalyse de nodige informatie ter onderbouwing. De afdeling Financieringen heeft in de afgelopen jaren (gecorrigeerd voor 2020 toen het loket gesloten was) een gemiddelde productie van 25 miljoen euro per jaar gerealiseerd. We verwachten 2022 ruim boven dit gemiddelde af te sluiten - op het moment van schrijven verwachten we circa 42 miljoen euro aan transacties uit het Revolverend fonds en het Klimaatfonds te hebben geclosed. Dit alles naast ruim 9 miljoen euro aan leningen uit het Investeringsfonds Duurzame Landbouw (IDL).

Daarbij zijn verschillende sectoren meer onder druk komen te staan door onder andere stijgende prijzen, bouwstop als gevolg van stikstofproblematiek, toenemende onzekerheid, geopolitieke spanningen, economische omstandigheden en verschuivingen in het financieringslandschap. Dit alles beïnvloed hoe het Groenfonds zijn ambities in 2023 gaat oppakken. Met name onzekerheid en sterk volatiele prijzen maken het voor ondernemers moeilijk om investeringsbeslissingen te nemen. Het Groenfonds is afhankelijk van deze investeringsbereidheid voor het verstrekken van financieringen.

Het Groenfonds start 2023 met een goed gevulde pijplijn aan projecten, waaronder geothermie, energiezuinige kassen en duurzame voedselproducenten. Voor het Revolverend fonds, Klimaatfonds en IDL gaat het om ruim 135 miljoen euro aan projecten, waarvan bijna 25 miljoen euro zich in de contractfase bevindt (een groot deel daarvan wordt waarschijnlijk nog in 2022 afgesloten).

Figuur 44: Verhouding fondsen in de pijplijn

Productieprognose 2023

	2022 (verwachting)	2023
Klimaatfonds	15 mln.	20 mln.
Revolverend fonds	27 mln.	20 mln.
IDL (pilot)	9 mln.	12 mln.
Totaal	51 mln.	52 mln.

Tabel 1: Productieprognose totaal 2022 en 2023

Bovenstaande cijfers zijn wederom ambitieus. Maar, het Groenfonds is goed gepositioneerd in de markt, er is voldoende investeringsvermogen voor de korte termijn, het team is op volle sterkte en klanten weten ons steeds beter te vinden (mede door te blijven vertellen wat we doen). We hebben immers een ruim pallet aan oplossingen voor onze potentiële klanten. Wij werken eraan om onze naamsbekendheid binnen de doelgroepen verder te verstevigen en ons netwerk te onderhouden en uit te breiden, onder andere door events die gericht zijn op verbinden en kennis.

De productieprognose (in miljoen euro) verdeeld over de beleidsterreinen/sectoren en onze fondsen ziet er als volgt uit:

	Kringlooplandbouw	Energie	Circulair	Totaal
Klimaatfonds	4	8	8	20
Revolverend fonds	4	8	8	20
IDL (pilot)	12	0	0	12
Totaal	20	16	16	52

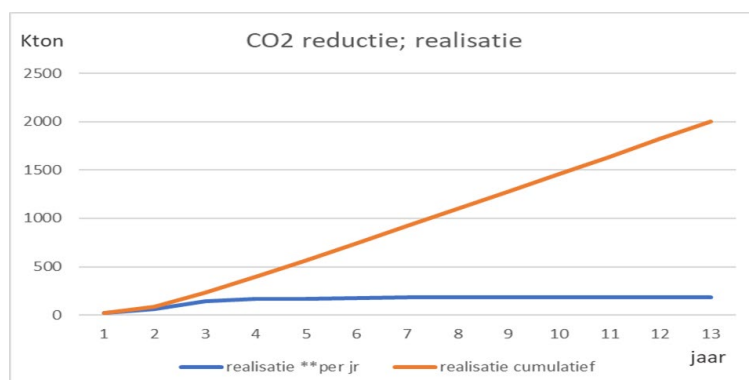
Tabel 2: Productieprognose verdeeld over beleidsterreinen

Van alle projecten buiten de primaire agrarische sector willen wij komend jaar voor minimaal 50% een duidelijke link kunnen leggen met het beleidsterrein van LNV.

6.1 Klimaatfonds

Zoals hierboven toegelicht is onze ambitie voor het Klimaatfonds in 2023 een productie van circa 20 miljoen euro. Daarmee is nog niet het gehele Klimaatfonds benut. In samenspraak met LNV bezien wij de mogelijkheden om ook in 2024 nog financieringen uit het Klimaatfonds te verstrekken.

De doelstelling van het Klimaatfonds is om hiermee een broeikasgasreductie te bewerkstelligen van tenminste 2 megaton. Van elk te financieren project legt het Groenfonds vooraf vast wat de beoogde broeikasgasreductie (doelstelling) van het project is, gedurende de looptijd van de door het Groenfonds verstrekte financiering. Dit getal is gebaseerd op emissiegegevens zoals opgegeven door het project zelf, vergezeld van een technische *due diligence* van een onafhankelijke bron, of een betrouwbare schatting van de emissies die zijn gegenereerd op basis van de onderliggende activiteiten. Van elke verstrekte financiering houdt het Groenfonds vervolgens jaarlijks achteraf bij wat de daadwerkelijk vermeden of vastgelegde broeikasgasemissie is. Onderstaand de beoogde reductie voor de periode 2021-2033:

Figuur 45: prognose CO2 reductie en realisatie

6.2 Investeringsfonds Duurzame Landbouw

De medio 2021 gestarte pilot voor het IDL verloopt volgens plan, zowel in aantallen aanvragen en toekenningen als in de te realiseren beleidsdoelen voor de verduurzaming van de landbouw. Ook de samenwerking met de co-financierende banken verloopt succesvol. Daarom wordt in 2022 de pilot met een jaar verlengd en loopt deze door in 2023 met een aanvullend fondsvermogen van 12 miljoen euro. Verwacht wordt dat er binnen de huidige structuur en capaciteit 40-50 aanvragen per jaar kunnen worden afgehandeld.

Wij hebben er vertrouwen in dat het succes van dit fonds voor LNV aanleiding vormt om het IDL uiteindelijk om te zetten in een permanente financieringsbron voor boeren en tuinders die willen omschakelen naar een duurzame vorm van landbouw. De marktbehoefte is inmiddels aangetoond en het Groenfonds staat klaar om het fonds verder op te schalen. Daarnaast ziet het Groenfonds mogelijkheden om een betere koppeling te maken met de andere onderdelen van het Omschakelprogramma Duurzame Landbouw, zoals de werkkapitaalregeling en de subsidieregeling voor het maken van omschakelplannen (SABE).

6.3 Uitbreiden van fondsmanagement

Het beheer van fondsen, regelingen en andere geldstromen zien we als een van onze hoofdactiviteiten. In het verleden hebben wij ons voornamelijk gericht op het beheer van gelden en fondsen van overheden en van (publiek-private) samenwerkingsverbanden die bestemd zijn voor natuur of aan duurzaamheid gerelateerde doelen en het managen van investerings- en transitiefondsen, bijvoorbeeld voor transities en innovaties in de landbouw, water- en energiesector.

Het Groenfonds is bezig zijn fondsmanagementpropositie grondig te herzien. Deze herziening richt zich met name op de interne organisatie en zal op termijn daardoor ook voordelen bieden voor de opdrachtgever. Hiermee willen we inspelen op de mogelijkheden die wij zien voor fondsmanagement. Fondsmanagement helpt ons te groeien in impact en draagt bij aan oplossingen voor onder andere boeren, innovatieve ondernemers en coöperaties. Fondsmanagement kan zo gestructureerd worden dat het uitdagingen als stikstofcrisis, energiecrisis en teruggang in biodiversiteit kan helpen oplossen met op maat gemaakte financieringsinstrumenten.

De activiteiten voor de huidige fondsen die wij managen (Investeringsfonds Duurzame Landbouw, Waterinnovatiefonds, Visserij Investeringsfonds, Ontwikkelfonds Energiecoöperaties en het Lokaal Initiatievenfonds Schone Energie) zullen we voortzetten en waar mogelijk in fondsomvang laten groeien. We zullen daar enkel fondsen aan toevoegen die zowel bijdragen aan onze missie als waar we waarde aan kunnen toevoegen.

6.4 Verkenning

De markt vraagt steeds vaker om gecombineerde financiering van een groter stuk van de ontwikkelcurve, bijvoorbeeld scale-up in combinatie met start-up. Hierdoor groeit ook de vraag naar alternatieve financieringsproducten. Daarom zijn we in 2022 gestart met converteerbare leningen. Een converteerbare lening is een lening die omgezet kan worden naar aandelen. Bij een converteerbare lening is er sprake van een uitgestelde aflossing. Dit maakt het voor scale-ups die niet veel aflossingscapaciteit hebben, een interessante financieringsoptie. De eerste converteerbare lening is inmiddels verstrekt en bij een positief resultaat van de pilot zal het Groenfonds naar verwachting eind 2023 converteerbare leningen standaard aan het productenpalet toevoegen.

Daarnaast wil het Groenfonds, in overleg met LNV, financieringsoplossingen blijven bieden voor de uitdagingen van morgen. Van Kader Richtlijn Water tot landschapsgronden en van gebiedsgerichte aanpak tot oplossingen voor biodiversiteitsverlies. Dat vraagt om proactief inspringen op ontwikkelingen en voorop blijven lopen.

7. Wat levert dat aan maatschappelijke meerwaarde?

Waardecreatie staat voor het Groenfonds gelijk aan het realiseren van positieve maatschappelijke impact. Dit is onlosmakelijk verbonden met onze rol als onderneming met een maatschappelijke taak. Naast de impact die voortvloeit uit de financieringen die wij verstrekken, hechten wij grote waarde aan maatschappelijk verantwoord ondernemerschap (MVO). Waardecreatie speelt daarmee bij zowel onze interne bedrijfsvoering als verstrekte financieringen een grote rol. Hierna zijn beide toegelicht en staan onze ambities voor 2023.

7.1 Maatschappelijke waarde in de interne bedrijfsvoering

Wij hechten grote waarde aan maatschappelijk verantwoord ondernemerschap (MVO). Zo onderschrijven wij onder andere de OESO-richtlijnen voor verantwoord ondernemen, de Global Compact richtlijnen van de Verenigde Naties en het Natural Capital Protocol (NCP). Wij hebben ons MVO-beleid, opgesteld in 2021, geformuleerd aan de hand van vier pijlers: (1) behoorlijk bestuur; (2) professionele en eerlijke organisatievoering; (3) integere en verantwoorde dienstverlening en (4) duurzame onderneming. Door middel van een actieplan zetten wij elk jaar concrete stappen binnen alle vier de pijlers. De meeste aandacht vanuit ons MVO-actieplan ligt op de onderdelen waar we relatief veel invloed op hebben; een goede *work-life balance*, persoonlijke ontwikkeling, inkoop, uitbesteding, samenwerkingsverbanden en dergelijke. Voor meer details verwijzen wij naar ons MVO-beleid en MVO-actieplan.

7.2 Maatschappelijke waarde door impact financieren

De projecten die het Groenfonds financiert en de financieringen en het werk van het Groenfonds zelf dragen gezamenlijk bij aan de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) van de VN. De SDG's zijn voor het Groenfonds een waardevol internationale meetlat waarlangs wij onze financieringen kunnen leggen en waarmee wij een deel van onze impact kunnen bepalen. De doelen die het dichtst bij de uitgangspunten van het Groenfonds staan zijn de volgende:

Figuur 6: Relevante SDG's voor het Groenfonds

Er zijn echter variaties in relevantie en in hoeverre we kunnen groeien per SDG. Onze missie is om in ieder geval onze bijdrage te vergroten in alle acht getoonde SDG's en in een geen van de overige SDG's een negatieve bijdrage te leveren. Daarbij kijken wij per financiering aan welke SDG's deze concreet gaat bijdragen.

De SDG's zijn vrij abstracte doelstellingen, daarom werken wij met aanvullende meetmethodieken. Naar ons beste kunnen meten en monitoren wij bijvoorbeeld de CO₂-reductie en -vastlegging en de hectares natuur en landschap die onze financieringen mogelijk maken. Aan het begin stellen we de totale verwachte CO₂-reductie vast van onze lening en vervolgens kijken we wat er jaarlijks werkelijk is gereduceerd. Zo beogen wij onze impact en bijdrage aan een groener Nederland zo inzichtelijk mogelijk te maken. Voor de fondsen die wij beheren kan ook op additionele doelen gestuurd worden, zoals stikstofreductie.

7.3 Onze ambities voor 2023

- Het 'lostrekken' van zoveel mogelijk cofinanciering voor de projecten die we financieren, en dus een zo hoog mogelijke multiplier (>6) op elke geïnvesteerde euro uit ons Revolverend fonds
- Met financieringen bijdragen aan projecten die samen tenminste 1,5 megaton (CO₂-equivalent) aan broeikasgassen vastleggen of uitstoot vermijden.

- Jaarlijks de gerealiseerde CO₂-reductie en bijdrage aan de SDG's meetbaar en inzichtelijk maken.
- Een financieringsproductie van 52 miljoen euro (met een totaal beoogd investeringsvolume van circa 325 miljoen euro) door het financieren van:
  - een substantiële bijdrage aan de transitie in de landbouw en het financieren van projecten van agrariërs, landgoederen en natuur- en landschapsorganisaties en daarmee bijdragen aan de klimaatdoelstellingen. In 2023 willen we minimaal 50 boeren en tuinders helpen naar kringloop-, biologische of natuurvriendelijke landbouw.
  - 'groene' innovatieprojecten, duurzame energie projecten en projecten die zich richten op een meer circulaire economie. We willen in 2023 minimaal 25 projecten op weg helpen.
  - elke euro levert gemiddeld 50 ton aan CO₂-reductie op en - gegeven een gemiddelde prijs voor CO₂ op de Nederlandse markt van 75 euro - een besparing van 1,70 euro per geïnvesteerde Groenfondseuro.

BIJLAGE

KANSEN, BEDREIGINGEN, STERKEN EN ZWAKTES

De wijze waarop het Groenfonds invulling geeft aan zijn doelstellingen wordt enerzijds bepaald door actuele ontwikkelingen in overheidsbeleid en in de markt en anderzijds door de kerncompetenties van het Groenfonds zelf. De externe en interne analyse leiden tot onderstaande SWOT analyse en speerpunten.

Sterkten	Zwakten
<ul style="list-style-type: none"> • Goede reputatie als (co)financier • Unieke combinatie van specifieke kennis van zowel financieel, groen en duurzaam • Onafhankelijk, innovatief en flexibel • Breed netwerk in groene en duurzaamheidsector • Werken sectoroverschrijdend en landelijk en zijn daarmee aanvullend op banken en regionale fondsen • Inzet van eigen vermogen zonder rendementsoogmerk	<ul style="list-style-type: none"> • Inkomsten uit langlopende beheercontracten vallen geleidelijk weg • Beperkt eigen vermogen en duur vreemd vermogen als investeringsvermogen • Kwetsbaar door schaal; zijn we voldoende wendbaar en weerbaar om snel in te kunnen spelen op wijzigend beleid of marktomstandigheden? • Relatie met rijksoverheid vooral met LNV, terwijl werkterrein voor een deel in (bijvoorbeeld) het EZK domein ligt
Kansen	Bedreigingen
<ul style="list-style-type: none"> • Kringlooplandbouw, eiwittransitie en stikstofproblematiek als speerpunt voor LNV • Beleidsprioriteit bij duurzaamheid, energietransitie en circulaire economie als grote maatschappelijke opgaven • Grote vraag naar risicodragende financieringen, waar banken niet of slechts deels aan voldoen • Herijken van de governance afspraken met LNV • Verkenning en implementatie van financieringsproducten die de maatschappelijke impact van het Groenfonds verder vergroten	<ul style="list-style-type: none"> • Stijgende rente maakt investeringen duurder en vertraagt transitie • Economische terugval door stijgende energieprijzen, hoge inflatie en geopolitieke situatie en daarmee een afnemende investeringsbereidheid • Toenemend aantal fondsen dat zich op hetzelfde terrein begeeft • Hybride structuur Groenfonds (geen bank en geen overheid) bemoeilijkt aantrekken funding

Figuur 7: SWOT analyse

Conclusies uit de SWOT - Speerpunten voor 2023

- Herijken van de governance relatie met LNV: vernieuwen van de afspraken met LNV en vastleggen hiervan in gewijzigde statuten en overeenkomst(en)
- Vergroten van impact: het financieren van projecten die een duurzaam verschil maken en een voorbeeldwerking hebben voor anderen, en daarmee de maatschappelijke impact van het Groenfonds verder verhogen.
- Vergroten van onze slagkracht: duurzaam versterken – ook voor de lange termijn - van het investeringsvermogen en de fundingsmogelijkheden van het Groenfonds. Groei in *'funds under*

management'.

- Succesvol benutten van het LNV Klimaatfonds en het maken van een succes van de (verlengde) pilot van het Investeringsfonds Duurzame Landbouw (IDL).
- Versterken van positionering: versterken van onze rol als partner op het gebied van financieren van groen en duurzaamheid voor de Rijksoverheid (naast LNV ook mogelijk EZK en andere departementen) en vergroten van de zichtbaarheid van onze toegevoegde waarde. Versterken van de onderscheidende marktkennis en het ondernemerschap van het Groenfonds en versterken en verbreden van ons netwerk in de markt.
- Versterken van de organisatie: doorgroei naar een lerende organisatie met een open cultuur, wendbaar en weerbaar, waar we met elkaar trots op zijn. Op de arbeidsmarkt positioneren als een organisatie waar je graag wilt werken.

Colofon

Utrechtseweg 12
3811 NB Amersfoort
Telefoon 088 253 9255
info@nationaalgroenfonds.nl
www. nationaalgroenfonds.nl

Het Nederland van morgen heeft groene doeners nodig om ecologie en economie te verbinden.

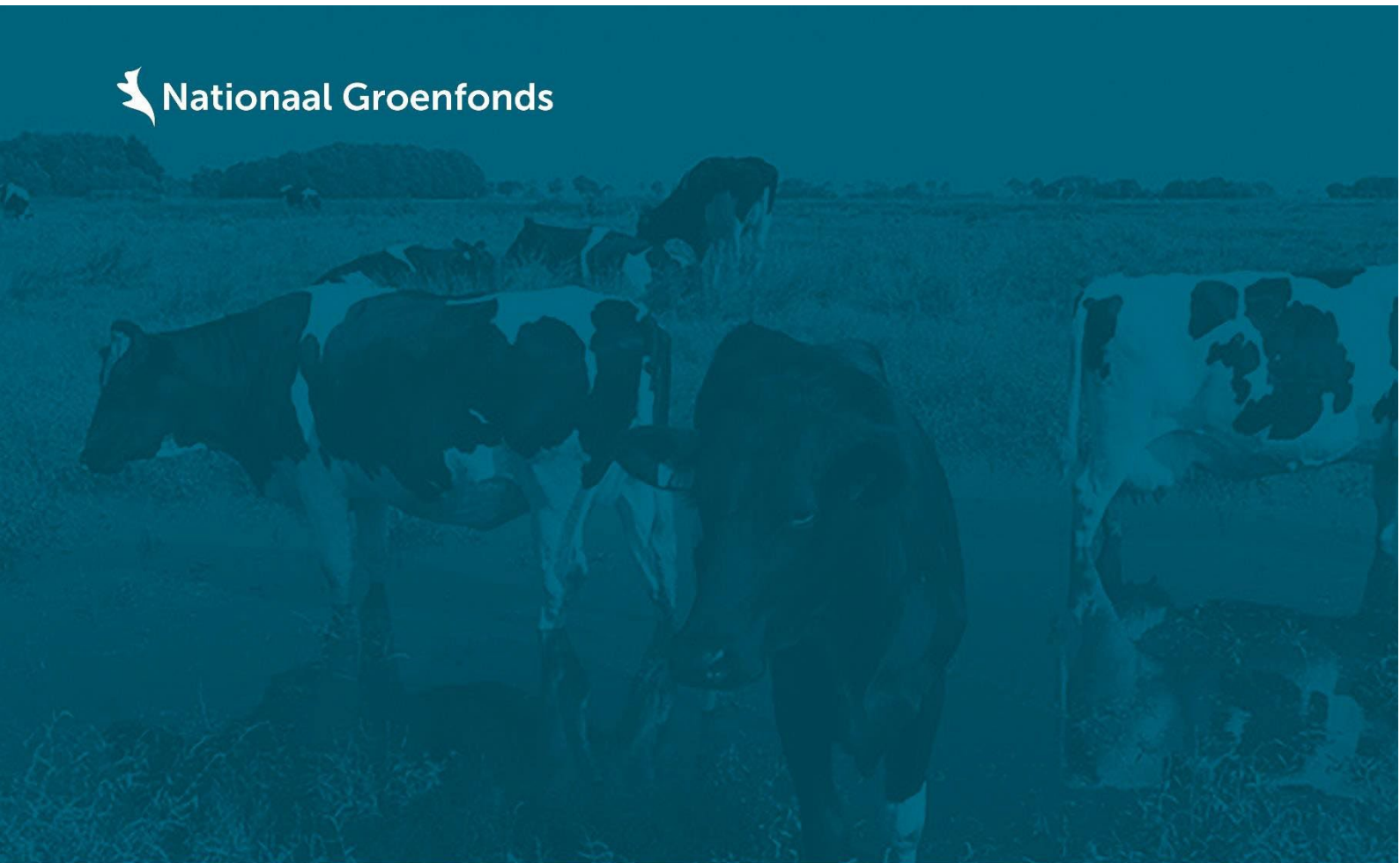
Iedereen met een vernieuwend plan daarvoor moet toegang hebben tot geld.

Wij regelen dat.

Samen.

Nationaal Groenfonds

www.nationaalgroenfonds.nl

twitter.com/groenfonds

www.linkedin.com/company/nationaal-groenfonds